

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՏԱՄԱՐՆԵՐ

ԶՄԻՌՆԻԱՅ ԸՆԴՈՒՄ 25 ՅՈՒՆԻՍԻԱՐԻ 1864

ԹԻՒ 719

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՏԱՄԱՐՆԵՐ

ԶՄԻՌՆԻԱՅ 25 ՅՈՒՆԻՍԻԱՐԻ

Ամեն ինչի համար ինչպես որ ասում են...

Քայլեր օրով հետևելու և այլ ինչ...

Բայց օրով հետևելու և այլ ինչ...

Գաղտնի աղագիտություն և այլ ինչ...

մեջ երեք հազար միլիոնի չափ...

Բայց մասնա մեջ միլիոնի, որ տեղում...

Այս բացատրությունները և մանա...

Երբեք և այլ ինչ և այլ ինչ...

Այս գաղափարները և այլ ինչ...

Բայց օրով հետևելու և այլ ինչ...

Թիւնները իրենց նպատակին չեն հասնիր...

Ինչպես որ ասում են իրենց երկր...

Բայց օրով հետևելու և այլ ինչ...

Երբեք և այլ ինչ և այլ ինչ...

Այս գաղափարները և այլ ինչ...

Բայց օրով հետևելու և այլ ինչ...

Բայց օրով հետևելու և այլ ինչ...

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՏԱՄԱՐՆԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՏԱՄԱՐՆԵՐ (1)

Ի թիւ 710 լրագրով անցած ընթացքում...

Այս ընթացքում ասում են, որ ասում...

(1) Այս ամսից հայկաբային յուրաքանչեւ...

մեծ ոչ երկնի առ ոտն իտիւն զբնութիւնն...

Հաճախ ասում են զանազան մի տող...

Կապիթալ, 22 Դեկտեմբերի 1865:

Մեր կարասանքի պիտի իմաստասեր...

Պանծալով ի բազմի թիւ շահեցաւ ինչ...

Եթէ զեղանիւր վիճակ մարդկային...

խօսիմք 'ի վերայ բարեկամութեանը որ կը տիրէ և պէտք է որ տիրէ 'ի մէջ Վաղղիոյ և խաղիոյ, համարձակապէս յայտնելու այստեղ զսաստիկ զգացումը որ տեղի ունեցաւ հաղորդութեան ծոցը և բոլոր ազգին մէջ. կուզեմ ըսել զսոսկումը և զսրտմտութիւնը զորս պատճառեց Վաղղիացոց կայսեր դէմ մեքենայութեամբ դաւաճանութիւնը: Եթէ այս պիտի դաւաճանութեան հաղորդակից եղող անձինքը խաղիոյ մէջ ծնած են, այսու ամենայնիւ անոնք չեն վերաբերիր իրենց հայրենեայը, որ կը դատաւարաբէ գիրենք շատ ազդու կերպիւ վասն ի զգուշացնելու և ատելութենէն զորս եղեոնագործութիւնները պատճառեցին այստեղ ամեն ժամանակ, խաղայինները չեն մոռնար զերախտագիտութիւնը զոր կը պարտաւորեմք Վաղղիացի ազգին և անոր օգոստափառ վեհապետին, որոնք միատեղ զօրաւոր կերպիւ զործակից եղան մեր ազգին ազատութեանը:

Նիւ—Երբէն հասած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ ազգային երեսփոխանաց մէջ 88 քուէիւք ընդդէմ 21 քուէից, որոշուեցաւ թէ ո՛ր և է առաջարկութիւն մի բանախօսութեան ընդհարարային դաշնակցաց՝ պէտք է որ մերժուի:

Երբեք իրենց ժողովոյն մէջ առաջարկութիւն մի եղաւ որ մէկ միլիոն կամաւոր զինուոր ժողովուի հրեք ամսուան մէջ, ընդ հրամանատարութեամբ Վրէնթ զօրապետին:

Ըստ հակառակ հարաւային նահանգաց մէջ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուի դէմ դնելու համար հիւսիսային զօրաբանակին: Հարաւային դաշնակցութեան ազգային ժողովը որոշեց թէ ամեն քաղաքացիները, որոնք զէնք կրելու կարողութիւն ունին, պէտք է որ զինուոր զրուին և մէկը ազատ պիտի չըլլայ զինուորական ծառայութենէն: Նաեւ անոնք որ իրենց տեղը ուրիշ մէկը յուղարկած են:

ԱՅԻՆՈՒՆ

Ի տեղեկութիւն Հնդկաստանի մեր բաղնիքի ընթերցողաց արժան կը համարեմք Արշալուոյ միջոցաւ հրատարակել յետագայ յայտարարութիւնը:

ՅԱՅՏԵՐԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հանդուցեալ բարեխիշտակ Տառնան Պօղոս—Պէյլի մահուան առթիւ ազգային Պատրիարքարանիս, և Հոռմաղաւան Հայոց արքեպիսկոպոսարանին մէջ տեղի ունեցած դժպտեհ հանգամայնութեան խնդիրը լուծեալ կարծուած ատեն, 'Իեկ. 22 թուով Հոռմաղաւան Հայ կղերին կողմանէ նախագահական ատենադպիր գեր. Զ. Վ. Վիւրէլիանի ստորադրութեամբ պաշտօնական յայտարարութիւն մը տեսնուեցաւ, որով Տառնան Պօղոս—Պէյլը հոռմաղաւան

Հայ քահանայէ մը հաղորդուած ըլլալուն հոռմաղաւան եկեղեցին ընդունած կը համարի, և կը պնդէ թէ Լուսաւորչական Հայ կղերը հանդուցելոյն վերջին կամացը հակառակ վարուած է:

Ազգային Պատրիարքարանը խաղաղասիրական ոգով հաստատ միտքը դրած էր բան մը չհրատարակել այս նիւթոյն վրայ. և չէր ուզեր երկու կողման մէջ բանակցութեան նիւթ եղազ պաշտօնական նամակները երեւան հանել 'ի լուր ամենեցուն' հրապարակաւ հերքելով անակնադիմ պահանջները մը. իրեն սիրելի բաղձանքն ըլլալով համազգային ազգասիրաց սիրտը չվիրաւորել, և անոնց մէջ անվրդովելի պահել սէրն ու խաղաղութիւնը: Բայց և այնպէս հոռմաղաւան Հայ կղերին յայտարարութիւնը պարզ կը ընէ մեր վրայ ճշմարտութիւնը հրատարակել:

Վեկտեմեր Խէին հոռմաղաւան Հայոց արքեպիսկոպոսարանէն հետեւեալ նամակը խորհուրդաւ առ մեր Պատրիարքարանը փոխանորդ վարդապետին:

Վերապատիւ Վարդապետ,

Նախագահական հայրապետանոցիս հասած վարդապետ Պօղոս Պէյլին իր յօժար կամօքը կ'օգտագործէ Հոռմաղաւան եկեղեցւոյ պատանութիւնը ընդունելով ըստ այնմ կաթողիկոս պաշտօնի ձևօք վերջին սուրբ խորհուրդները ընդունած ըլլալուն փոխարէն չէ մնացած. հետեւաբար Հանդուցելոյն եկեղեցական յուղարկութիւնը որ և իցէ ըստ օրինաց և իրաւանց՝ ո՛ր իր ընդգրկած կղերին փրատելու և ըլլալուն համար, կ'օգտագործէ, 'ի կողմանէ ամեն գեր. նախագահ Հօր' Ձեր գերապատուութեանը կանխելով ծանուցանել, որ Հանդուցելոյն մարմինը մայրաքաղաքս հասնելու ատեն՝ եկեղեցական յուղարկութիւնը կատարելու մեր կաթողիկոս Հայագի կղերին արարքն ըլլալով Ձեր խոհմադարձ վարչութեանը կողմէն ալ ըստ այնմ պէտք եղածը անօրինելու բարեհաճել, որպէս զի իրաւանց զանցաւորութեան կամ ուրիշ անպատեհութեանց տեղի չտրուի: Աւանձին ողջոյնի մեծարանոց մնամ Վերապատուութեանդ

Խ. Մ. Յովսէփ Վ. Բիւրիսեան, ասեկապիր Ռաբաթախան:

Ես նամակին վրայ տեղեկութիւններ առնուեցաւ Տառնան ազնիւ գերապատանէն թէ հանգուցեալ Պէյլը ամենեւին պաշտօնափոխութիւն ըրած չէ, այլ ընդհանրական իր կենաց միջեւ վերջին վայրկեանը Լուսաւորչական եկեղեցւոյ ամենահարաւատ քրդի մնացած է, խոստովանութիւնը և արձանագրութիւնը սաւորչական եկեղեցւոյ պաշտօնեայ արժանապատիւ թեոքորեան Սարգիս վարդապետէն առած է, և մի միայն հաղորդութեան սուրբ Խորհուրդը հոռմաղաւան եկեղեցւոյ պաշտօնէի միջոցաւ ընդունել է առանց իր ծնած եկեղեցին մերժելու, փարիզի մէջ Լուսաւորչական եկեղեցի' և Սարգիս վարդապետին

Իւր անդրանկանէն՝ մեղանոց մինչ խոց,
Յաւապատիւ համայն ծառայ գիր բոց,
Արդ Եթէ Սարգիս և Եթէ Յովսէփ,
Չէ ինչ նոր օտար՝ զոր կրնն 'ի ծոց:
Ապրեմք միջոցաւ տեսան 'ի դարձ,
Ողիք չարատանջ՝ անի բառ անուս,
Որը ընդհանրապէս ազգին բամբասն,
Չի՛նչ այլ ցաւ սրտից՝ զողորմական միտք:
Տակաւն պարծոնը՝ արհեստի Զարդանց,
Ընդդիմադրութիւն միով Փախաղեան,
Այլ առաջ նմո՛ր որ ընչ հարկաւոր,
Փորձեցաւ միայն շնորհօք իրաւանց:
Անդրէն հակաբան Պօղոսն այն Պէյլեան,
Ճանաչի գող մարդ՝ իրօք գործնական,
Իսկ ո՛ր յաջողութիւնն այն կղերական,
Որ նկարագրէ՝ Միջոց Պէյլեանէն:
Եւ հոգածնեց որ ասի անմեղ,
Զերծ 'ի սահմանաց՝ խորհրդով մեղմիս,
Սակայն մարդ է նա՛ որ յետ սխալման,
Զղջումն ընտրեց՝ յանցանոց իր գեղ:
Քանզի դե է նա՛ որ յետ չար գործոց,
Յապառու՛մ 'ի դարձն՝ ոչ հանգչի 'ի կոծ,
Որչափ նմանօք վշտացան բազումք,
Եւ միշտ տաքնապիս՝ 'ի շարեաց ողջոց:

«Մի ամենայն հոգոյ հաւատարմ»:
Ա. Կար. Յովս. Գ. Գ. համար 1:

քով սուրբ Հաղորդութիւն չգտնուելուն համար:
Ես վաւերական լուր տեսնուել վերջը՝ պատահաւորապէս առ գերապատիւ Զ. Վ. Վիւրէլեան, այսպէս՝

Վերապատիւ Վարդապետ,

Վսեմաշուք հոգեւոյ Տառնան Պօղոս Պէյլի մարմին գերապատեալ Նախագահի կողմանէ Ձեր գերապատուութեան երէկուան ուղղած գրութիւնը ստացայ և նորին սրբազնութեան ամենապատիւ Պատրիարք Հօր հաղորդեցի:

Միջոցութեամբ կը յայտնեմք թէ Տառնան Պօղոս Պէյլը իր յօժար կամօքը Հոռմաղաւան եկեղեցւոյ դաւանութիւնն ընդունած ըլլալուն տարակոյտ չմնար, քանի որ Հոռմաղաւան պաշտօնէի ձևօք վերջին սուրբ խորհուրդները ընդունել է, և կը հետևեցնէ թէ Հանդուցելոյն յուղարկութեան արարողութիւնը կատարելու իրաւունքը ընդգրկած կրօնին կղերին կը վերաբերի:

Նորին սրբազնութեան հրամանաւ կը փութամ պատահաւորապէս Ձեր գերապատուութեան, որ Ձեր յառաջընթաց արհեստի շնորհութիւնը՝ ոչ կրօնական և ոչ քաղաքական օրինք կ'արդարանայ: Ազգային պատրիարքարան և Տառնան գերապատուութիւնը՝ իրեն անոր գիտնէ և համարձակ կը պնդեն՝ որ Հանդուցելոյն Լուսաւորչական սուրբ եկեղեցւոյ ամենահարաւատ քրդին էր, և Փարիզ գտնուած ատենը առ Կասաւած փոխուած միջոցին նոյն դաւանութեան մէջ հաստատ մնացած է. եւ Խաղաղութիւն վերջին թուարկ Հոռմաղաւան պաշտօնէի ձևօք ալ ընդունած ըլլայ, դարձեալ ակնկալութեան իրաւունք մը չծնանիր զանի Հոռմաղաւան զատուութիւնը ընդունած հրատարակելու:

Քստի այս մի յայտարարութիւնը Ձեր գերապատուութեան հաղորդելով՝ պատրաստ եմ որ և իցէ ժամանակ զայն հառապեմք, և կը կրննեմք Ձեր գերապատուութեան որ իրաւունք ունիմք ամեն ժամանակ բարեխիշտակ Տառնան Պօղոս Պէյլի յուղարկութեան հանդէպ կատարել, և այս մեր կրօնաբան գործածելով՝ չենք յուսարբը: Նաեւ որ ուրիշ կողմանէ անպատեհութեան մը տեղի տրուի:

Ողջունելու մեծարանոց մնամ, Վերապատուութեանդ

Խ. Մ. Գարեգին Վ. Մ. Թաթարեան, ասեկապիր Պատրիարխան:

Վեկտեմեր 14 շաբաթ օրը հանդուցեալ Պօղոս Պէյլի մարմինը չը գտնուէն ուղղակի Վաղղիա Հայոց սուրբ Լուսաւորչական եկեղեցին փոխադրուեցաւ, և ահա հետեւեալ երկրորդ նամակը հասաւ հոռմաղաւան Հայոց արքեպիսկոպոսէն:

Վերապատիւ Վարդապետ,

Ձեր գերապատուութեանը կրօնական թուարկանով առաւած գրութիւնը ընդունելով, ամեն գեր. Նախագահ Հօր հաղորդեցի: Ըստ իր հրահանգաց պատիւ ունիմք Ձեր գերապատուութեանը ծանուցանել, թէ ինչպէս անպայման կ'ապագայ անոնց յայտնութիւնն եղող՝ կ'օգտագործէ եկեղեցւոյ կրօնական սկզբունքներն ու վարդապետութիւնը, կը մերժէ ու չկրնար ընդունիլ ուրիշ որ և իցէ տարբեր դաւանութիւն. հետեւաբար չկրնար նոյն եկեղեցւոյ պաշտօնեայ մը՝ ըստ իր դաւանած կրօնական սկզբանց, և երգանցած պարտուց՝ վարել իր սրբազան քահանայապետ պաշտօնը այն անձանց վրայ, որոնք նոյն կ'օգտագործէ եկեղեցւոյ դաւանութիւնը չեն ընդունած:

Արդ՝ որովհետեւ բարեխիշտակ Տառնան Պօղոս Պէյլին վերջին խորհուրդները կ'օգտագործէ պաշտօնէի մը ձևօք ընդունած ըլլալը Ձեր գերապատուութեան ալ չկրնար ծիսուիլ, անհրաժեշտ հետեւութեամբ պարտ է ընդունել Հանդուցելոյն կ'օգտագործէ եկեղեցւոյն դաւանութիւնն ընդունած ըլլալը: Այսչափ միայն բուական էր Հանդուցելոյն վրայ կրօնական անբարեխիշտակ իրաւունք ստանալու, թող թէ նոյն կ'օգտագործէ դաւանութիւնն ընդունած ըլլալուն վրայ որ դրական և որոշ վիստարութիւն ալ հասած է: Նոյն իսկ խորհուրդները մոտակարարող և դաւանութիւնը ընդունող Միտանութեան կողմէն՝ ուրիշ կրօնական և եկեղեցական պարագայից վկայագրութեամբ հանդիման, զորն որ Հանդուցելոյն ընտանեացը արդէն հաղորդած եմք: Այս վիճակին մէջ կրնայ արդեօք Ձեր գերապատուութիւնն ալ վայրկեան մը տարակուսել ըստ եկեղեցական օրինաց կ'օգտագործէ Հոռմաղաւան եկեղեցւոյ՝ Հանդուցելոյն վրայ կրօնական իրաւունք ստանալով ըլլալուն: Այս ալ Ձեր գերապատուութեանը չկրնար անձանցով ըլլալ, թէ այսպիսի քահանայական պաշտաման նուիրական պարագայից վրայ բան զայլ ամենայն վիստարութիւն նոյն ինքն եկեղեցական պաշտօնէից վկայութիւնը ըստ օրինաց ձեռնհաս և օրինաւոր է, ու չէ կարօտ այս մասին օտար տեղեկագրութեանց կամ անտեղեկութեանց: Կը ընդունեմք անպատեհանմ այս տեղ առ կը ընդունուի:

յիշեալ կրօնական իրաւունքը չճանչնալը ինչպէս Հան-
դուցեցէն վերջին սրբազան կամօղը, նոյնպէս եկեղեցւոյ
կան անհրաժեշտ լրումանց բնութարարութիւն մըն է, որ և
բարոյական և կրօնական ծանր պատասխանատուութիւն
կը հրաւիրէ :

Եւրոպայի որոշ խորհրդածուիքներու բարեփոխումով
Պէշին ընտանեացի ալ հաղորդելու բարձրագոյն, մնամ մե-
ծարանք :

Գերազարտութեանդ
Խ. Մ. Յովսէփ Վ. Գ. Վիկտորեան,
առնալով իր Գալաթիական

Առաջին ասուք էին երկու կողմն եղած թղթակ-
ցութիւնները :

Վերադարձուի 22 կիրակի օրը հանդուցեալ Պօղոս
Պէշի մարմինը խումխումով Վայր եկեղեցին պատ-
րաստուած շիրմին մէջ ամփոփուելէ ետքը, երկրորդ
օրը հոռիապաշտան Հայ կղերին պաշտօնական յայ-
տարարութիւնը տեսնուեցաւ :

Այս յայտարարութեան մէջ չկայ և ոչ մէկ ասպ-
ցոյց մը՝ որ հանդուցեալ Պօղոս-Պէշի հոռիապաշ-
տանութիւնը հաստատուելու կարող ըլլայ, բայց ի ար-
դէն լանկեցութեան նիւթ եղող նամակներուն մէջ
կրկնուած հոռիապաշտան եկեղեցւոյ անայլայլելի կոչ-
ուած սկզբունքներն : Եւ ահա այս սկզբունք վրայ հի-
մնուել միայն հանդուցեալ Պէշին կարծեցեալ հոռի-
ապաշտանութիւնը, այսպէս՝ « Եւրոպայի հոռիա-
պաշտան քահանայ մը հոռիապաշտան անայլայլել-
ի սկզբունք համեմատ չկրնար ու ինչ կերպով հաղոր-
դութիւն առ հոռիապաշտան չեղող Վերադարձուի մը
մինչև որ հոռիապաշտան չընդունի, և որովհետեւ
հանդուցեալ Պօղոս-Պէշի հոռիապաշտան քահանայէ
մը հաղորդուած է, այսպէս հոռիապաշտան եկե-
ղեցւոյ դաւանութիւնը ընդունած հոռիապաշտանէ » :

Մենք ալ այս տեղը արժան կը համարենք յայտ-
նել նաեւ Հայաստանայ Լուսաւորչական կաթող-
իկէն և ուղղափառ սուրբ եկեղեցւոյ քրիստոնէա-
վայել ազատամտութեան անյղիւ սկզբունքը :

Այս Լուսաւորչական սուրբ եկեղեցին զհոռիա-
պաշտանութեան ալընդհանուր եկեղեցւոյ զլսոյն չհիսու-
սի Վերադարձուի եկեղեցւոյ մարմնոյն մէկ մասը ճանչ-
նալով՝ կընեն Լուսաւորչական Հայոց մը յիշեալ
եկեղեցւոյ պաշտօնականներէն սուրբ խորհրդոյ մատու-
կաբարութիւնը ընդունել իրենց կրօնական պարտա-
ւորութիւնը կատարելու համար՝ Լուսաւորչական
եկեղեցի և քահանայ չզանաւորուած տեղը առանց հեր-
քելու իր ուղղափառ սուրբ եկեղեցին : Աս ընելով՝
Լուսաւորչական Հայ մը իր ուղղափառ եկեղեցիէն
բաժնուելու մեղանշումը գործած չըլլար : Իսկ եթէ
իր մայրենի եկեղեցին ուրանալով ընդունի նոյն
խորհրդոյնը՝ այնպիսին ընդգէմ կրօնական իրաւ-
անց կը մեղանշէ :

Հայաստանայ եկեղեցւոյ այս սուրբ սկզբունքը
յաւնական ճշմարտութեանց հարազատ յայտնու-
թիւնն է, որ սոյն եկեղեցւոյ ծոցը անայլայլակ
պահուած է և մարդոց ձեռքով չէ խանդարուած .
տասնհինգ դարերէ առելի ոչ պետութեանց և ոչ
զանազան հովուապետաց յորդորները, հրաւերները
ու հրապարակ չեն կարողացած մեր սուրբ եկեղեց-
ւոյ այս սրբազան անխորհրդի Վերադարձուի ու նախ-
նական օղբունքը այլայլել : Քանզի Յիսուսի Վերա-
դարձուի գործը մարդիկ չեն կրնար անպատու հաս-
տատուել :

Այս սկզբունքն է որ շատ հոռիապաշտաններ և
յուսաւորչականներ մեր եկեղեցին միտուած, դրօշ-
մուած, խոտովանուած հաղորդուած են : Եւ
քրիստոնէական լիակշիւ մեր եկեղեցիներու փակերը
թաղուած բազմաթիւ հոռիապաշտաններ կան աշխարհի
զանազան կողմերը, նոյն իսկ արդի հոռիապաշտան
Հայ կղերին մեծագոյն մասը միտուած, սուրբ
Հաղորդութեան, դրօշմի խորհրդոյնը մեր եկեղե-
ցիէն ընդունած են, և իրենց շատերուն ծնողաց
սուրբ պատիկ խորհրդոյնը մեր եկեղեցւոյ պաշտօնայք
կատարած են :

Հաստատուելու կը հաւատամք թէ Լուսաւորչական
եկեղեցւոյ այս սկզբունքը բաւական է հանդուցեալ
Տառնան Պօղոս-Պէշին հարկեցուցիչ պարագայի
մէջ, այն է՝ Լուսաւորչական եկեղեցի չզանաւոր-
ւած քաղքի մը մէջ մեղանշում մօտ հոռիապաշտան քահ-
անայէ մը հաղորդութիւն առնելէ հետեւեալ գա-
ւառափոխութիւնը հերքելու : Այսու ամենայնիւ ա-
ւելորդ չեմք համարել յիշեցնել հոռիապաշտան Հայ

կղերին թէ կենդանի վիճակը կապարդուեցան հոռի-
ապաշտան եկեղեցւոյ անայլայլելի կոչուած սկզբունք հա-
կառելի հոռիապաշտան քահանայներու շատ Լուսաւոր-
չական Հայեր անխորհրդաբար հաղորդած ըլլալն :
Եւ սոյն ինչ թղթաւորութեամբ նոյն Լուսաւորչական
Հայերը իբրեւ Լուսաւորչական Հայ կղերներ հոռի-
ապաշտան քահանայներէ անխորհրդաբար հաղորդուել,
մեղանշել թղթաւորութեամբ Պօղոս-Պէշի Տառնան ան-
խորհրդաբար հաղորդուած է : Այսպէս թղթաւորութեան
զօրութեամբ Պօղոս-Պէշին ստանց դաւանափոխու-
թեան, այսինքն՝ ստանց հոռիապաշտան ըլլալու հա-
ղորդուած ըլլալը կը հաստատեն : միայն դեռ քան
տեղը արժանապատիւ թէ չորհրդեան խորհիւ վարդա-
պետին մէկ տեղեկագիրը . որ գործը բոլորովին կը
պարզէ . և այս վկայութիւնը խոտովանաճայր ե-
կեղեցականին վկայութիւնն ըլլալով՝ այսպիսի գա-
լաղայի մէջ ամեն վկայութեանց զօրաւորագոյնն է :

ԿԱՐԵՆՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

Կարենոր եւ հարկ համարիմ տալ Վեհիկ տեղեկու-
րիւն որ վերջնական ճանաչման եւ զվարճանք հան-
գուցեալ Պօղոս Պէշի Տառնան :

Սա այս Հանգուցեալն ի մի բերեալ գտնեցանք ազգս
ի Քրիստոս անխորհրդաբար, զնայր յեկեղեցիս Քաղի-
ացեայ եւ Ռուսաց որ ի Փարիզ՝ աղօթքի եւ տեսնելէ պա-
տարագ, եւ կամեր իսկ հաղորդ լինել սուրբ խորհրդ-
ոյն, երբ զլիարեւելի մեծ գայն խորհրդով :

Իբրեւ անկախ եւ ի մանրիս վերջին հիւանդութեան
ի մեղքեաց ինքն խոտովանելի, եւ խոտովանեցաւ . իսկ
ի խնդրել նորա ինքն ընդունել գտարք Հաղորդու-
րիւն, եւ ի վկայել իմ մատակարարել մեծ գայն, սակս
բունելով մեր աստ ազգային եկեղեցի, կամեցաւ եւ ըն-
դունել գայն ի Քաղիացի կամ ի Ռուս քահանայի .
ընտանիք նորա որք աստ՝ կոչել ետուն ձեռամբ Յակոբ
Եփեսոսի Կրօնական գտն ի Սիւրբաբեան Հարց որ ի
Մարտեան վարժարանի՝ մատակարարել մեծ գայն, սակս
Հաղորդութիւն . որոյ եկեալ եւ իմացեալ քի խոտովա-
նեալ եր մեծ, եւ ընկալեալ զարձակումն, առանց ինչ
խորհրդով մատակարարեաց մեծ գտարք Հաղորդու-
րիւն, զոր ընկալաւ եւ բազում զերմեռանդութեամբ
եւ ասաց . անհ հանգեալ սիրտ իւր բարեբանի, միւ-
րաբար եւ գոհ է յոյժ յոյժ . յետ երեք անուրց անտի հան-
գեալ եւ ի Քրիստոս ուղիս մտաց եւ աղօթքի քառ Աս-
տուած մինչեւ ցրեցին շունչ կեանք . որոց վկայեմ իբ-
րեւ ականատես եւ ականաշարք, կայով միշտ ասո նը-
մին, եւ տալով զարձակումն վերջին, եւ յետ առանց-
ման հաղորդել կատարելով զպաշտօնն :

Ի վաղիս անցր զմարմին նորա գտնեալ եւ փակեալ
ի կրկին արկեղս տարեալ եղին ի մասնաւոր ինչ դաւ-
բարան . որ ի հասարակաց գերեզման . եւ անդ առ-
ժամայն մինչեւ ցարաքել գայն ի Կ. Պօլս, եւ քաղել
ի գերեզմանի նարց խորց, զոր եւ առաքեցին :

Ի կատարել իմ զպաշտօնն յուղարկաւորութեան Հան-
գուցեալն՝ երբ ընդ իս եւ երկու ի Սիւրբաբեան վար-
դապետաց, զ Պետրոս Վ. Միմասեան եւ զ Դրիգո-
րիս Վ. Միմասեան :

Վասն հոգւոյ ննջեցելոյն՝ ընտանիք նորա որք աստ,
մատուցանել ետուն պատարագ յեկեղեցւոյն որ ի Մա-
րտեան վարժարանի, եւ յեկեղեցւոյ Ռուսաց որ ի
քաղաքիս, հանդերձ ննջեցելոց պաշտօնիս :

Անհայտիսի եր կրօնական ճանաչումն հանգուցեալ
Պօղոս Պէշի Տառնան, եւ այսպիսի եղեւ նորին վախճանն :
Չայստիկ տեղեկութիւնս կարենոր եւ հարկ համա-
րեցալ տալ Վեհիկ, քանզի լսեմ աստ զի համբաւեալ
իցեալ լի, քի Պօղոս Պէշի Տառնան իբրեւ Կարօյիկ վախ-
ճանեալ է, որ սուտ է բոլորովին, եւ հմարք անգատե-
լոց յազգէս, ոմանց աս ի պարսիկ առաջի Պապին,
եւ ոմանց աս ի ազատի յամբաստանութեան ոսոյսին
խրեանց . . . :

Ի Փարիզ, 25 Դեկտեմբեր 1865 :

Սարգիս Վ. Թեոդորեան :

Աւելորդ չեմք համարել յայտնել նաեւ որ յայ-
տարարութեան գերապատիւ հեղինակը մեր առաջին
պատասխանելոյն մէջ յիշեալ կրօնական և քաղաքա-
կան օրինաց նշանակութիւնը ճշգրիտ չէ հասկցեր :
Սակայն գործը ինքնին կը յուցընէ որ ոչ միայն կրօ-

1 Ինչպէս այս տեղեկագիրն մէջ կը տեսնուի Տառնան
Պէշին վախճանին ետք՝ անոր հոգւոյն ոչ միայն Միւ-
թարեան եկեղեցւոյ այլ և Ռուսաց եկեղեցւոյ մէջ ան-
խորհրդաբար սուրբ պատարագ ընել տրուած է :

նական իրաւամբ, այլ և քաղաքական օրինաց Տառնան
Պօղոս-Պէշի մարմինը իբրեւ նուիրական աւանդ-
յան ձեռնեցաւ նոյն իսկ անոր տէր եղող Տառնան
աղանաշուք գերապատանին ձեռքը : Այսպիսի ճշ-
մարտութիւններ յայտնելով մեծ կրօնական պաշտօն-
եայ մը՝ ուրիշ կրօնական պաշտօնէի մը հրահանգ
առած չըլլար :

Ի վերջոյ դարձեալ կը կրկնեմք թէ այսպիսի յայ-
տարարութիւն մը ստիպմամբ և ոչ ինքնայորդոր
հրատարակեցինք : Մեր աղօթքին Պատրիարքարանի
բաղձալքը այս է որ համազօր եղբարք սիրոյ և խա-
ղաղութեան կապը ամրապնդելու բուն եւ քաղաքակա-
նայեցեալ աշխարհի առջև Հայ անուան արժանի հան-
դիսանան միշտ :

Կոստանդնուպոլսի Գ. Վ. Մ. Թ. Ս. Ս. Ս. Ս.
1864 Յունվար 5 ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱԿԱՆ

Հեռեւեալ նամակը, որ Կալիթայէն յուղար-
կուած է մեզ ի հրատարակութիւն, ազգային գա-
նազան տեղեկութիւններ կը պարունակէ, որոց վե-
րայ մեր ընթերցողաց ուշադրութեանը կը հրահարեմք :

Կալիթայ, 22 Դեկտեմբեր 1865

Յարգոյ Ղուկաս աղա Պալաւաբեան,

Առաջ յայտ տունեմ պատուելութեանդ, զի զինի 62
թիւ Եղբայրակիր հրատարակութեանն, դադարեցուցաք
զհրատարակութիւն նորին, վասն զանազան պատճառաց
որք անօգուտ են ի լոյս ընծայել . քանզի այսչափ որ դը-
րեցաք և հրատարակեցաք յօգուտ Հնդկաբնակ և Չուլա-
յու Հայոց՝ զի՞նչ չահեցաք, եթէ ոչ բաղում թշնամիս,
բանտ, առգանա, և այլն . յոմմէ՞ և յո՞րպիսի առնէն,
թողութեք աղաքախոսաց և պատուաւորաց միայն դատել և
խմանալ :

Նուրբեմ սովաւ բաղում շնորհակալիս իմ սակս ժամա-
նակ առ ժամանակ քաղաքաւոր տունեցեալ Եղբայրակիրն
մերմ և հաղորդելով բաժանորդաց՝ ծանօթից և բարեկա-
մոց ձիւրոց աս ի քաղաքիս և յորդորելով զնոստ բաժա-
նորդութեան . ուստի յաղագս ջանկեց զոր աշխատեցել
զտուն մեր՝ երախտագէտ սրտիւ շնորհակալ եմք : Այսու-
հետեւ մնայ մեզ առանձին նամակաւ շարունակել զբարե-
կրտութիւն մեր :

Յա իմք ի սրտէ՝ զի զաղաքեցաւ Եղբայրաբար լրագիր,
որով մարթ էր մեզ հաղորդել հեռաւոր համազգեաց մերոց
դարեւյաջող և զճախորդ վիճակս աղաքայնոց աստի, և ըզ-
յաջող հաստատման նորանոր բաժանորդաց ընկերու-
թեանց Հայ վաճառականաց տեղոյս, որք ամենով յառաջ
հաստատեցան ի քաղաքիս, զորս յիշատակեմք ի սմա, զի
եթէ արժան գատնելիք հրատարակութեան յիշա պատու-
ական Արշալուսոյն ի զիտութիւն հեռաւոր համազգեաց
մերոց, պարտաւոր յոյժ ունիք կայուցանել զմեզ :

Ահա ասիկ անուանք նորահաստատ բաժանորդաց ըն-
կերութեանց հիմնադրեալ ի համազգեաց մերոց, որք են
այսորիկ :

Victoria Bank Company Limited. Վիկտորիա Բանկ
Կոմպանի Լիմիտեդ անուամբ գանձաւորն մի բաժանոր-
դաց ընկերութեամբ հաստատուելով պարոն Սիթ Բ. Աբ-
դուլ և Բարու Ռամ Գոպալ Գոս Հնդկէ . որոց բաժինք
թուի 10,000, և զին մի բաժինն է 500 ռուբլիք, վաճա-
ռաւ են և վաճառեն զբաժինն . որ զին լրանալոյ սկաւ-
նելոց են գործն :

Oriental Steam Tug Association Limited. Օրիենտալ
Լասթիք Տուգ Ասոցիացի Լիմիտեդ անուամբ, բաժանոր-
դաց ընկերութիւն մի հաստատուելով պարոնաց Մ. Խ.
Յովակիմ և Կ. Ս. Ս. բաժանորդաց ընկերութիւնն բաղկա-
նայ ի 2,500 ռուբլիք, զին մի բաժինն է 500 ռուբլիք . և
լրացեալ բաժնիցն պատուէր առաքեալ են ի Ռոնդոն վան
չինելոյ անդ զընդհանուր յաղագս քաղաքայն ուրեմնաբարձ
նաւս ի նաւահանգստէն մայրաքաղաքիս ի ծովն, և ի
ծովն ի նաւահանգստն :

The Indian New-Castle Coal Company Limited. Ինդ-
կան Նիւ Կասթլ Կոալ Կոմպանի Լիմիտեդ : Այս հանրա-
յին անօրէն բաժանորդաց ընկերութիւնն հաստատուելով
պարոնաց Մ. Գրիգոր և Կ. որոց զին մի բաժինն է 100
ռուբլիք . ի . . . բաժինն . որ գործն սկսեալ են ձեռնարկել :

Գոն այլ երկու բաժանորդաց ընկերութիւնք, մին Դոն-
դեմաւոյ և միւսն ասորանք կապելով գործատուն, յառա-
ջադրեալ ի պարոնաց Մ. Խ. Յովակիմ և Կ. , որոց բա-
ժինքն արդէն սկսեալ են վաճառել . և զին լրանալոյ և
գործն սկսանելոյ, ունիմք լիովին տեղեկութեամբ հաղոր-
դել Յարգութեանդ :

Տայ Աստուած յաջողութիւն ընկերութեանց այսոյից
բարեկէս ընթանալու արդիւնաւոր յոյս լինել յարաժամ :

Հոգևոր ուրախ կը լինիր եթէ պատուելի գործակալ Պա-
րոնայք ընկերութեանց ազգաբարձր ժողովուրդին 'ի
գործ իւրեանց և տալեն սրտոնս այն պարտաւ և ան-
գործ Հայագրի անձանց, որք մեծաւ յատու և անկախ-
ութեամբ ասկա գործոց եկեալն են յայտոյն կողմունս 'ի վա-
նազան հեռաւոր աշխարհաց. որք արժանի են ամենայն
կարեկցութեան և ազգային օգնականութեանց:

Առժամանակ երկարապարտութիւնն ազգիս խաղաղեալ է, և
թէ խաղաղեղբայր դադար մնացին 'ի տեղի իւրեանց:

Նորջուղայեցի յարգոյ պարուն Միտում Թարոս Մա-
նուկեանն, որ Վերմանիայ Հալան քաղաքի բնակիչն է,
երկու ամսով յառաջ եկած էր տեղաւ փան ծանօթ անտառ
ընդ վաճառականաց քաղաքիս, և բանակատարութեան
պատուէրս գտանելոյ 'ի նոյնանէ. ուրախ եմ որ ըստ իւր
փառաբանացն բազմաց ծանօթ անտառով՝ զանազան ապ-
րանաց պատուէրս ընկալեալ՝ սոյն նշանակութեամբս վե-
րադարձաւ 'ի Հալան. ուստի մեծ հաղորդակցութիւն պի-
տի ունենայ յետ այսու Հնդկաստանաց հետ:

Տեղոյս Մահմաթական վաճառականքն, որք Բուրա-
յոս Մահմաթական վաճառականաց հետ կապակցութիւն
ունին, նորա ևս բաժանորդաց ընկերութիւն մի հաստա-
տեցին, Bengal Steam Tug Company Limited անուամբ.
որոյ կառավարչաց մինն է պարուն Յովհաննէս Ավդալ
Կրտսերն: Յիշեալ պարուն Յովհաննէս Ավդալ Կրտսերն
կաւ աստի՜ 'ի Լադոն, ուր ունի շինել տալ ասան հատ
մեծ և վարք շոգեմաւս փան ընկերութեան այնորիկ:

Յաւել յայտնանէ բարձրութիւն պատուական կենացոյ
ցանկալով, միամ որդեմիւս սիրոյ, և այլն:

Եղիազար ՏԻՆ Գարաբաղեան:

Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս

Լրագրոյս 747 թուովը բանի մի տեղեկութիւններ տուած
էինք Պահլէի մէջ պատահած ազգային ցաւալի երկար-
ապարտութեան վրայոք:

Յետ այնորիկ յունարի 40 ամսաթուով երկու նամակ
ընդունեցանք Աղբաւորիցայն, զորս կը գրեն մեզի երկու
Հայ պատուաւոր անձինք: Այս նամակներն մէկը կը գո-
վէ տէր Մանուէլ վարդապետին արժանապարտութիւնը և
արդարացնելով անոր ընթացքը, կը դատաւարտէ զգե-
րապատիւ Տ. Պարթիւնը որդազան առաջնորդը: Իսկ միւս
նամակը կը հաստատէ Արշալուստի վերոյիշեալ թուոյն մէջ
հրատարակուածները և կը յաւելու թէ, Մանուէլ վարդա-
պետը՝ ընդգէ՜մ Նոստանդուորդոց ազգային Վարչութե-
նէ ընդունած հրահանգսցը և ընդգէ՜մ հրահանգի Պահլէի
տեղեկան կառավարութեան, չուզելով վերադառնալ 'ի
Արտանդուորդիս, առայժմ պահուած է և անոր ուր ը-
լալը չեն գիտեր: Պահլէի տեղեկութեան և տեղ-
ական կառավարութեան կողմանէ կը մնա Մանուէլ
վարդապետը. և եթէ գտնուելու ըլլայ, բռնի պիտի յու-
ղարկուի եղբ 'ի Արտանդուորդիս:

Այս իրարու հակառակ տեղեկութիւնները՝ դժբաղդո-
բար, կը յայտնեն թէ ազգային խառնութիւնը օր ըստ օր
ևս առաւել կը բարձրի Պահլէի մէջ. ուստի ցանկալի է
որ ազգային մեծաբոյ Վարչութիւնը փութայ պատկա-
ռելի խոհմ. քննիչ մը յուղարկելու Քիւրդիստոս, որպէս զի
խաղաղարարական ոգով աշխատի ազգային ընդգիծա-
մարտ կուսակցութիւնները հաշտեցնելու և միարանու-
թիւնն ու սէրը նորոգելու յիշեալ երկու մեր համագիւղ-
բարց մէջ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 22 ՅՈՒՆԻԱՐ

Օգոստոսական թուովն ըստ անկի օգնականներէն
Մէհմէտ-Պէյը պատուոյ Լէդէոնի պաշտօնատար
անուանեցաւ Գաղղիայցոյ վեհապետ Կայսերէն:

— Մի և նոյն կարգին ասպետ անուանեցաւ մօսիւ
Մ. Միշէլ Գաղղիայի հրամանատարը, որ Ռուբը-
աստանի ծովային լայնեղաց վերադասուէն է:

— Իստ առաջարկութեան բարձրապատիւ Մեծ Լ-
պարդոս Դուստ փաշային, օգոստոսական թուովն
հրաման տուաւ որ Օսմանեան հպատակ բրիտանեան
ներէն քսանէ չորս պատանի մայրաքաղաքիս զինուոր-
ական դպրոցները յուղարկուին: Ա՛րժանի թէ այս
պատանիները հաւատար թուովս ընտրուին Յու-
նաց, Հայոց և Հոմէական Հայոց մէջէն:

— Մայրաքաղաքիս Յունաց ամե. տէր Սօփրոնիոս
սրբազան պատրիարքը ամսոյս 13ին երկուշաբթի օ-
րը, ընկերութեամբ գլխաւոր եկեղեցականաց ոմանց
և երկու աշխարհական ազգապետաց, Հայոց պատ-
րիարքարանը գնաց 'ի փեթաղարձ այցելութիւն մեր
սրբազան Պատրիարքին:

Յունաց Պատրիարքը մէկ ժամու չափ մնալով մեր
սրբազան Պատրիարքինքով, բրիտանեան ավայել եղալոյ
սիրութեամբ և մեծ յարգանքով ընդունուեցաւ: Մեկ-

նելու ժամանակը՝ Յունաց Պատրիարքը հաճեցաւ
Հայոց մայր եկեղեցին մանելու. ուր եկեղեցական
փառաւորութեամբ և հոգեւոր երգօք ասորեցաւ:
Երեսնէ մեր պատրիարքական փոխանորդ արժ. Կա-
րապետ վարդապետը վայելուէ ատենախօսութիւն մի
ըրաւ թուրքերէն. որուն Յունաց ամե. Պատրիարքը
նոյն լեզուով պատասխանեց, բրիտանեան ավայել լիւրոյ
վերայ խօսելով, իրեն եղած մեծամեծ յարգանքը
համար իւր անկեղծ շնորհակալութիւնը յայտնելով
և ջերմեանդութեամբ օրհնելով ներկայ գտնուող
բազմութիւն Հայ ժողովուրդը:

Կ. Պոլսոյ Վիզանդիս անուն յունարէն լրագիրը
երկարորէն ու գովութեամբ պատմելով այս այցելու-
թեան պարագաները, կ'ըսէ թէ՝ Հայոց ազգային
Վարչութեան անդամներէն մէկը՝ 'ի ներկայութեան
յիշեալ երկու Պատրիարքաց, յանուն իւր ազգին խօ-
սելով ըսաւ թէ, Հայերը մեծապէս կը փափաքին
որպէս զի Հայոց և Յունաց եկեղեցիները իրարու
հետ միաւորուին. և երկու ազգաց նորընտիր Պատ-
րիարքները և ազգապետները պէտք է որ աշխատին
այս միաւորութեան վերայ: Յունաց Պատրիարքին
ուղեկից եղող աշխարհական երեւելիներէն մէկը ան-
միջապէս պատասխանեց, կ'ըսէ Վիզանդիս լրագիրը,
թէ Յունաց ազգն ևս կը փափաքի տեսնել այս միա-
ւորութեան շուտով գործադրութիւնը:

Յիշեալ լրագիրը կը յաւելու նաև, թէ հաջորդ-
ցեալ հասեան Պօղոս-Պէյին և Վեհճեան իշարու-
թիւն Մօֆրոյին ազգականաց աղաչանքը համաձայն
տէր Սօփրոնիոս սրբազան պատրիարքը յիշեալ Նիշե-
ցեայ գերեզմանաց վերայ գնաց ու հօգուց փր ըսաւ:

ՅԱՒԱՐԴԱՅԻՄ, 25 Յունուար:

Ամսոյս 12ին կիրակի օրը օգոստոսական Վարչ-
ութիւն Սուլթանին ծննդեան տարեդարձը փառաբարձեալ
կատարուեցաւ բազմութիւն զանազան արձակմամբ: Ա-
մսոյս 11ին չարափ դիւերը գեղեցիկ ճրագափառութիւն
կուր և տեղական կառավարութեան պալատը, ձմերանո-
ցը, պաշտօնատեան հաստատութիւնները, հիւպատոս-
րանները, շուկաները և մասնաւորաց շատ տունքի լուս-
տարած էին: Կիրակի կէսօրին մօտ՝ նահանգիս ընդհա-
նուր կատարելից փոխարքայ Ս. Ս. փաշան ընկալաւ
զնորհաւարական այցելութիւնները տեղային գլխաւոր
պաշտօնատարաց, հիւպատոսաց և հպատակ տեղացի հո-
գեւոր Առաջնորդաց և աշխարհական երեւելոց:

Մեր վիճակին առաջնորդական փոխարքայ զիւրապա-
տիւ տէր Յակոբ վարդապետն ևս, ընկալաւ թիւսին ազգա-
յին գլխաւորաց և քանի մի քաջանայից, այցելութեան ճը-
թալով փոխարքայ Ս. Ս. փաշային, պարագային յարմար
համաձայն ատենախօսութեամբ մի Հայոց ազգին շնորհա-
ւորական անկեղծ բարեմակութիւնները արժանապար-
պէս մատուց: Այս գերեցիկ ատենախօսութիւնը շատ
մարդասիրութեամբ ընդունուեցաւ:

— Ամսոյս 17ին գաղղիական շոգեմաւս վերադարձաւ
'ի պաշտօնի ի Ռաբիի Պաղղիայ ընդհանուր հիւպատոս
մեծաւոր Վեհիլիօյցոս Ս. Ս. փաշան կոմսը, ընկերութեամբ
իւր նորապատիւ անձնա լծակցին:

— Նորնախընթանն կը գրեն թէ վեհապետը կախող-
կոսի զաւազանակիր, զերապետիւ տէր Միշէլ Կայսր
զան երկարացած: Հայտնուեցաւ բարձր կոնդակա-
քննիչ կարգուելով փոխարքային, վիճակին և եկեղեցական
գումարաց թիւին Նորնախընթանի և Պիտարապոլոյ,
անցեալ ամսոյ 15ին հասաւ 'ի Նորնախընթան:

— Վատուրական թատրոնը միշտ յաջողութեամբ և
բարեկարգութեամբ յառաջ կ'ընթաց շնորհիւ Վատու-
րական ընկերութեան և բարեսիրտանմ ջանքի. Հայ դեր-
ասանական ընկերութեան, որուն վերադասուէն է Է. Բէլ-
կան յարգոյ պարուն Ստեփան դերասանապետը: Հաս-
տակութիւնը արդէն իւր գոհունակութիւնը յայտնած է և
կը յայտնէ միշտ իւր յարատեւ ներկայութեամբ և ծախ-
հարութիւններով: Բայց երկի զիւրը հանդիսատեսաց
թիւը՝ սովորականէն շատ աւելի էր և ամեն օրեւանները
մէկ երկու օր յառաջ բռնուած ու լիցուն էին. վստայի
ներկայացուած՝ Տառապեալ Մայր թատրերգութիւնը 'ի
նպատակ առաջին դերասանուհի Արուսեակ օրիորդին էր.
որ խիստ յաջողակութեամբ կատարելով իւր դերը՝ մի-
ծաւալ ծախհարուցաւ և ուրիշ զանազան կերպիւ հա-
տարակութեան մեծաբանացը արժանի եղաւ: Թատրո-
նին երկի զիւրը ամեն երկուշաբթի, որ Արուսեակ օրիոր-
դին յատկացեալ է, 400 լիւրայն աւելի եղաւ:

— Անցեալ շաբթու երկու Անդրիայի գլխաւոր մերենա-
գործը եկան Լանտոնէն, որոնք Իզմիրէն մինչեւ Ղաթալա
չինուելու երկաթի ճանապարհին ընկերութեանը կը վե-
րաբերին: Կը հաստատեն թէ այս երկաթ ուղւոյն աշխատ-
ութիւնները մօտ օրերս պիտի սկսին:

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄՆ

Յայտնի է որ Գեմերը գեղեցիկ պարտեզ մի շինուե-
ցաւ, Հրապարակ Ազգիկե անուամբ, 'ի յիշատակ օ-
գոստոսական Սուրբանիկ Իզմիրէն անցնելուն: Այս
պարտեզը Մարտի 1էն սկսեալ վարձաւ պիտի տրուի.
ուստի անոք որ կ'ուզեն, պէտք է իրենց խնդիրը յայտ-
նեն տեղեկան կառավարութեանը կամ Օսմանեան հի-
ւանդանոցին տեսչութեանը:

ՊԱՇԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

Ինչու համար հիւանդութիւնները ազատաւ
վարձան կուենան:

Վասնզի փոխանակ անոց պատճառացը ուղարկութեան մե-
տուցանելու, անոց արդիւնքը կը ընկնէ. և փոխանակ ուղար-
կի անոց արմատը ընկնու, միայն հետեւութեանցը հոգ կը տա-
նին: Հոյուսեցի գեղաճատից ներգործութեանը կատարելա-
պէս այս գրութեան հալածակ կերպիւ կազմէ. այսինքն մար-
մինս գաղափի գործարաններն և արեան շրջաբերութեան
կարտաքէ անտաքեր և մնասկար նիւթերը, որոնք բոլորեալ մե-
ցաւ, ջերմ, թուրութիւն և փոքրագոյն նուազումը կը պատ-
ճառեն. և այս կերպիւ հիւանդութեանց արդիւնքը կը ընկնէ.
ով, անոց հետեւութեաններն ալ անեղեղ կը ընկնէ: Սո-
վորական գեղերը ժամանակաւոր աղէկութիւն մը միայն կը
պատճառեն հիւանդին, իսկ այս գեղաճատերը, ընդհանուր
յարմատաց անտի կը ընկնէ գիւնաղութիւնը:

Վատաւորութիւն:

Վատաւորութիւնը սովորաբար յառաջ կուգայ ջրային
անկարգութիւններէ. որոնք սոսկ գործողութիւնը կը պար-
կեն և մեր կենդանական բոլոր կարգը ամենը մէկտեղ կը արեւ-
նին: Այս պատճառով գեղաճատերը ջրային գրութիւնը (սիս-
թէմ) կը վերահաստատեն թէ և աւելած ըլլայ, առողջա-
թիւնը և միայն կը գործադրեն այսպիսի դեպքերու մէջ ուր
միւս ամեն գեղերը բան մը չեն կրնան ընէ:

Իւրիկ հիւանդութիւն և մարմն:

Իւրիկ (գոռա ճիւղ) հիւանդութեանը և մարմնը շատ
անգամ ամենապատիկ ցաւեր կը պատճառեն: Ո՛րքաի անձինք
արգօք այս ցաւ ու վատացեալ ըլլալով, չեն փախեր բժշկուե-
լու փութեցը. որոնք իրենց մօտը կը գտնուին: Եթէ այս դե-
պքանքն քանի մը հասն առնելու ըլլային, ինչպէս որ նշա-
տի ուսած է իւրաքանչիւր ծանուցողին մէջ, շուտով պիտի
ապտուտեն իր իրեց ցաւերէն: Հիւանդութիւններէն շատեր
"յոց երեւակայ է մարդոյ մարմինը, կրնան քիչ ժամանակ
մը բնուիլ այս դեպքանքը գործածելով, ինչպէս որ և պէ-
ցուցուեցաւ բազմութիւն օրինակներով:

Վատուցումը և ժամանակ:

Ինչեւ կանոց. հոգ չընեն ըստ ժամանակին դարձաւ անհե-
շտ թոյնը և փառաւոր հիւանդ բազմութեանը երբոր անոց ըն-
դացը զգացած է, իրենց առողջութիւնը և կենսը իսկ ա-
նոցեւ կը շարժի կրտսերի երկու հեղեղը մը: Այս ամեն փութ
գաւոր անոց հաստատուն դարձնելու հոյուսեցի գեղաճատերը
են և այս գեղեցիկ կանոց կրնան իրենց փառաւոր ժառ-
նակը (տա՛ քրիթիկ) ապահովութեամբ անցնել և իրենց առող-
ութիւնը վերելի: Այս գեղաճատերը օգտակար են նաև կանան
փրկութեան ամեն հիւանդութեանց և խոցուցեցեալ որ կը պա-
տահին կատարեալ հասակին մէջ:

Գրագուցութիւն և տեղաբնութիւն:

Հոյուսեցի անձինք գիշ կը ընեն այս տեսակ անաղաղութեան
իրաւանքին, որ անոց առջեւ հրէջ մը ընէ կաւեալ. և
ինչ փախի իրենց ցաւերը թէ թեյից, հարկաւոր դարձնելով, այն
ինչ պարզիկ գեղեցիկ մէջ Հոյուսեցի գեղաճատերը շատ ա-
ջա՛մ մեծ ներգործութիւններ ունեցան: Բնութիւնը շարունակ գոր-
ծածութիւնը այս պատճառով գեղաճատի հարկաւոր գեղեցիկ
թիւսին 'ի կրտսերս, իսկայն կը բժշկէ ամենամեծ գեղեցիկ
պարագի և հիւանդ ըլլալով: Այս գեղաճատերը գաւթի խոթի
կը ճանգարարի և հիւանդ գործեալ իւր առողջութիւնը կը տանայ,
Այս գեղաճատերը յատկապէս խիստ օգտակար են փան
հետագայ հիւանդութեանց:

Ընդհանուր ջերմը (Ֆիւրէ Էմթիւթիւթիւթ): Հիւանդութե-
ան (առթիւ): Մաղճային ջերմը (Ֆիւրէ Էմթիւթիւթիւթ):
Խիւթ (քոլիք): Ցաւը որովայնի: Թուրութիւն և նուա-
զումը ուսած: Օձիկ (երանձն): Կանանց անսկան օրինաց
անկարգութիւնը: Ուսացաւութիւն (նիւրիս): Գլխացաւութե-
ան: Բորբոքումը: Գաղղի (սարլըք): Երկնամաստեւութե-
ան: Տեւաւորութիւն (մայաւր): Յօդացաւութիւն
(րիւմաթիւթ): Միզարգեւութիւն: Պարանոցի ցաւ: Փար-
կամ խիճ միզանոցի: Ուսած (չիււթ): Կեղք (իււթ):
Ամեն տեսակ որդերը: Արդիւնքան անտեղը, և այլն:

Խմանդիւր—տէր լրագրոյս:

Գլխաւոր. Պաշտօնական: